

AFTALE OM BUDGET 2023

Indgået den 8. september 2022 mellem:

Tønder Listen
Venstre
Socialdemokratiet
Slesvigsk Parti
Borgerlisten
Det Konservative Folkeparti
Socialistisk Folkeparti
Nye Borgerlige

TØNDER
KOMMUNE

Tønder Kommune – et godt sted at bo

Torsdag, den 8. september 2022 er der indgået et bredt forlig mellem alle partier i Kommunalbestyrelsen for Tønder Kommune om Budget 2023.

Budgetforliget udstikker de økonomiske og indholdsmæssige rammer for budget 2023 samt overslagsårene 2024–2026.

Med udgangspunkt i en økonomisk sund og velkonsolideret kommune, viser Kommunalbestyrelsen med aftalen for 2023 økonomisk opbakning og prioritering til at understøtte Tønder Kommunes Visions- og Strategiplan for 2022-2025.

Fokus på planen gør, at Tønder Kommune er – og fortsat skal være - et godt sted at leve og bo og drive virksomhed. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv. Tønder Kommune skal være attraktiv for både besøgende og tilflyttere, hvilket denne budgetaftale også er udtryk for.

Økonomiaftalen mellem KL og Regeringen for 2023 er en kriseaftale, som markerer et markant skifte i dansk økonomisk politik. Råderummet til kommunerne er stærkt begrænset, hvilket også har haft væsentlig indflydelse på de snævre økonomiske muligheder for Tønder Kommune. På trods af dette, er der gennem en målrettet prioritering blevet plads til:

et budgetforlig med nye velfærdsinitiativer for i alt 44 mio. kr. og et anlægsprogram med nye og igangværende projekter for i alt ca. 375 mio. kr. over den 4-årige budgetperiode.

For fortsat at sikre det økonomiske råderum til nye politiske prioriteringer er der løbende sket omprioritering inden for servicerammen. Der er en politisk vilje til at investere i nye tiltag.

Kommunalbestyrelsens visions- og strategiplan

Kommunalbestyrelsen er enig om at afsætte en pulje på 2 mio. kr. årligt i 4 år til Visions- og Strategiplan for 2022-2025. Puljen skal ses som et supplement til nye og igangværende indsatser, der støtter op omkring visions- og strategiplanen.

Visions- og Strategiplanen stiller skarpt på 4 overordnede fokuspunkter

- Grænselandet
- Klima, Natur og Miljø
- Unge og Uddannelse
- Den aktive borger

Fokuspunkterne understøttes af 3 strategiske indsatser som går på tværs af alle opgaver

- Erhverv og turisme
- Bosætning
- Sundhed

Budgetaftale med fokus på "Grænselandet":

Kommunalbestyrelsen står sammen om en budgetaftale, der er kendetegnet ved et fortsat fokus på at udnytte de muligheder, som placeringen i grænselandet giver.

Kommunalbestyrelsen er således enig om fortsat, at

- understøtte tysk i folkeskolen allerede fra 0. klasse. Udgiften til tidlig tysk er en fast del af Kommunalbestyrelsens budgetter, og resultaterne er begyndt at vise sig ude på skolerne.
- der er afsat 1,93 mio. kr. til kommunens egenfinansiering af INTERREG-projektet Work In DE/DK. Projektet er et erhvervsrettet grænseoverskridende projekt.

Budgetaftale med fokus på "Klima, Natur og Miljø":

Kommunalbestyrelsen står sammen om en budgetaftale, der er kendetegnet ved et fortsat fokus på at sikre en bæredygtig udvikling.

Kommunalbestyrelsen er således enig om, at

- afsætte yderligere personaleresourcer til at varetage arbejdet med den grønne omstilling med 2,5 mio. kr. årligt fra 2023.
- der gennemføres besparelser på i alt 270.000 kWh ved at slukke hver anden gadelampe i hele Tønder Kommune. Dette svarer til minimum 540.000 kr. årligt, og samtidig mindsker initiativet kommunens klimaaftryk.
- der er fokus på, hvordan yderligere energioptimeringer i kommunale bygninger og på offentlige arealer kan gennemføres.

Budgetaftale med fokus på "Unge og Uddannelse":

Kommunalbestyrelsen står sammen om en budgetaftale, som skal sikre, at Tønder Kommune fortsat er attraktiv for de unge med fokus på uddannelsesfællesskab og tiltrækning samt udvikling af mellemlange videregående uddannelser.

I 2022 indvies Datamatikeruddannelsen i Tønder, og til næste år åbner pædagoguddannelsen for det specialiserede område - de første videregående erhvervsuddannelser, der kommer til Tønder Kommune i flere årtier.

Kommunalbestyrelsen er således enig om, at

- der afsættes 350.000 kr. til etablering af et Ungeråd.
- der afsættes 500.000 kr. til en ekstraordinær indsats på ordblindeområdet i folkeskolerne.

Budgetaftale med fokus på "Den aktive borger":

Kommunalbestyrelsen står sammen om en budgetaftale, der er kendetegnet ved et fortsat fokus på at bevare og styrke sundheden for borgerne.

Kommunalbestyrelsen er således enig om, at

- Tønder Festival er et fyrtårn, som bidrager til at skabe fællesskab og engagere frivillige som aktive borgere. Der afsættes 400.000 kr. årligt til etablering af et folkemusikarkiv i den tidligere stationsbygning i Tønder.
- investeringerne fortsætter i infrastruktur, hvor der afsættes minimum 25 mio. kr. fra 2023-2026 til cykelstier. Fokus er også på de statslige cykelpuljer, hvor der senest er givet tilsagn om 4 mio. kr. til strækningen mellem Solvig-rundkørslen og St. Emmer-ske.

Budgetaftale med fokus på "Erhverv og Turisme":

Kommunalbestyrelsen står sammen om fortsat at understøtte vikårene for erhvervslivet, detailhandelen og turismen.

- Der afsættes 1 mio. kr. årligt fra 2023 til Detailforum, som i samarbejde med Rømmø-Tønder Turistforening og andre interessenter skal udvikle detailhandel og markedsføring af hele Tønder Kommune.
- Kommunalbestyrelsen har besluttet at supplere tilskuddet til Tønder Erhvervsråd med 500.000 kr. i 2023. Samtidig tilkendegives et ønske om drøftelse af flerårigt samarbejde.
- Kommunalbestyrelsen ønsker at undersøge, hvordan der kan skabes øget bæredygtig mobilitet og nye løsninger for en kollektiv trafik og forbedret infrastruktur.

Budgetaftale med fokus på "Bosætning":

Kommunalbestyrelsen er enig om, at Tønder Kommune er - og fortsat skal være - et godt sted at leve, bo og drive virksomhed. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv. Tønder Kommune skal være attraktiv for både besøgende og tilflyttere, hvilket denne budgetaftale også er udtryk for.

- Kommunalbestyrelsen ønsker at understøtte, at nye tilflyttere fra vores nabolande føler sig velkomne. Internationalt velkomstmateriale er en supplerende indsats til udmøntning af bosætningsstrategien.
- Tønder Kommune vil med boligudviklingsstrategien sikre fremtidens lejeboliger - både i den almene boligsektor og det private lejeboligmarked. Det er en vigtig opgave på den måde at sikre, at der fortsat er gode og attraktive ungeboliger, seniorboliger samt almene familieboliger. Disse skal understøtte den generelle vækst, bosætning og erhvervsudvikling i kommunen.

Budgetaftale med fokus på "Sundhed":

Kommunalbestyrelsen står sammen om at arbejde forebyggende i forhold til børn og unges sundhed og trivsel. For at understøtte dette, afsættes der til børn- og skoleområdet ca. 3 mio. kr. til

- tandregulering
- ergoterapeut i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- lettere behandling i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- delvis fortsættelse af projekt Småbørnstrampolinen
- specialpædagogiske tilbud under dagstilbudsområdet.

Driftsbudgettet

Kommunalbestyrelsen har bevidst valgt at prioritere følgende indsatser på velfærdsområdet:

Rekruttering og fastholdelse

Kommunalbestyrelsen anerkender udfordringerne med at rekruttere og fastholde medarbejdere på velfærdsområdet.

I budgettet er der afsat midler til yderligere SOSU-personale og 20 ekstra studiepladser på pædagogområdet.

Dette bidrager sammen med oprettelse af uddannelsestiltag som HF-pædagogpakke og ny pædagoguddannelse i Tønder fra 2023 til at imødegå rekrutteringsudfordringen.

- Derudover tilgår der i 2023 yderligere 8 mio. kr. til minimumsnormering på dagtilbudsområdet, og der afsættes 1,2 mio. kr. årligt til etablering af yderligere elevpladser på PAU-uddannelsen (Pædagogisk Assistent Uddannelse).

Ældreområdet

Kommunalbestyrelsen står sammen om en budgetaftale, der sikrer en fortsat værdig ældrepleje, og Kommunalbestyrelsen er enig om, at

- fastholde det løft på ældreområdet, som Kommunalbestyrelsen i 2020 tildelte området. Her blev der i perioden 2021-2024 afsat 45 mio. kr. til demografi, ekstra elevpladser og midler til en styrket akutfunktion.
- fastholde det ved sidste års budgetforlig afsatte beløb på 1,4 mio. kr. årligt til løft af servicen for borgerne på plejecentrene.
- fastholde det løft på 13,4 mio. kr. i overslagsårene, som Kommunalbestyrelsen løftede området med i 2022.

Dagtilbud og folkeskole

Indenrigs- og Boligministeriet har i 2022 undersøgt, hvor tilfredse forældrene er med kommunernes dagtilbud. Blandt samtlige landets 98 kommuner ligger Tønder Kommune som nummer to, når det gælder forældrenes tilfredshed. De seneste år har Tønder Kommune arbejdet intensivt med at efteruddanne samtlige pædagoger, hvilket blandt andet afspejles i en høj tilfredshed blandt medarbejdere på dagtilbudsområdet – dette ønsker Kommunalbestyrelsen at videreudvikle.

Kommunalbestyrelsen er derfor enig om, at der skal arbejdes med dagtilbudsanalysen i dialog med interessenter på området, så området også i fremtiden er bæredygtigt. Børns trivsel og udvikling skal fortsat prioriteres højt, ligesom der skal være fokus på rekruttering og fastholdelse af faglige kompetencer i institutionerne. Til eventuelle afledte effekter er afsat 3 mio. kr. på anlægsbudgettet.

Det sociale område

I Budgettet for 2022 løftede Kommunalbestyrelsen det specialiserede socialområde med 13,4 mio. kr. - et løft som også er indregnet i overslagsårene

Kommunalbestyrelsen er derudover enig om fortsat at bakke op om

- 686.000 kr. til samarbejde med frivillige organisationer/NGO og indgåelse af partnerskabsaftaler.

Indsatser i Tønder Kommunes tidligere Visions- og Strategiplan

Kommunalbestyrelsen har besluttet at tilføre ca. 2,2 mio. kr. til fortsættelse af prioriterede indsatser fra den tidligere visions- og strategiplan.

Øvrige tiltag:

Af øvrige tiltag kan nævnes følgende:

Facility Management

I 2019 blev Facility Management igangsat med et besparelsesrationale på 20.000 m² svarende til 8 mio. kr. årligt fra 2022. Rationalet er ikke indhentet, men den politiske ambition om besparelsen er der fortsat. Der er opbakning til en ny start med et forventet nyt beslutningsgrundlag i starten af 2023.

Løgumklosters 850-års jubilæum

Løgumkloster kan i år 2023 markere byens 850 års jubilæum. Til markering af jubilæet har Kommunalbestyrelsen afsat 324.000 kr. i 2023.

Wegnermuseum

Kommunalbestyrelsen tilkendegiver, at man støtter op om planerne for Wegner Museet og vil se velvilligt på projektet. Det økonomiske driftstilskud er der ikke taget stilling til på nuværende tidspunkt, men der er en positiv indstilling til at stille en byggegrund med tilhørende p-plads til rådighed, når anlægssummen er finansieret.

Renovering af handelsgader

Kommunalbestyrelsen har afsat 540.000 kr. årligt til renovering og evt. udskiftning af af-faldsspande, stole og bænke mv. på handelsgader.

Anlæg- og udviklingsinitiativer

Kommunalbestyrelsen har lagt et højt ambitionsniveau for anlægs- og udviklingsinitiativer, som både handler om at understøtte Visions- og Strategiplanen, lokale initiativer samt fokus på potentialer, der rækker ud over kommunegrænsen.

Kommunalbestyrelsen har prioriteret at udnytte hele anlægsrammen. Derfor er der aftalt en lang række anlægs- og udviklingsinitiativer, hvor nogle af de centrale er følgende:

Zeppelin Tønder

Kommunalbestyrelsen er enig om, at det igangværende projekt om et oplevelsescenter omkring Zeppelin Tønder skal have den allerhøjeste prioritet som kommunalt fyrtårn.

Kommunalbestyrelsen er enig om at prioritere projektet og dets stedbundne kvaliteter. Det vurderes at projektet kan være afgørende for at tiltrække endnu flere gæster til kommunen.

Toftlund Udviklingsplan

Udviklingsplanen blev godkendt i Kommunalbestyrelsen i starten af 2020, og danner rammen omkring et samlet udviklingsinitiativ for Toftlund.

Det første store projekt er at realisere et nyt bevægelsesrum ved Toftlundhallerne. Der er et frugtbart samarbejde mellem alle parter i byen.

Den samlede anlægsramme er uændret i forhold til budget 2022-2025.

Garnisonsmuseet

Kommunalbestyrelsen har afsat 2,5 mio. til køb af det gamle gasværk i Tønder. Brugsretten til bygningen gives til Garnisonsmuseet. Det forudsættes, at der forud for overdragelse af brugsretten indgås en aftale med Zeppelinmuseet for deling af effekter.

Tønnisgård

Kommunalbestyrelsen tilkendegiver, at man støtter op om planerne for Tønnisgård og vil se velvilligt på projektet med et tilskud på 5 mio. kr. samt en tilsvarende kommunegaranti, når den øvrige finansiering til projektet er på plads.

Veje og trafik

Kommunalbestyrelsen ønsker fortsat fokus på bedre infrastruktur og trafiksikkerhed. I budget 2023 er der afsat

- 3,5 mio. kr. i 2023-2024 til opsætning af el-ladestandere
- 2,57 mio. kr. i 2023 til ny svingbane på Kongevej, der skal forbedre indkørsel det nyrenoverede Tønder Midtby
- 2,1 mio. kr. i 2023 til renovering af Tvismarkkrydset på Rømmø.
- 4,7 mio. kr. i 2023 til trafiksikkerhed, hvori der er prioriteret yderligere 500.000 kr. til elektroniske færdselstavler til hastighedsdæmpning på Kongevej ved busstationen.

Øvrige investeringer

I anlægsbudgettet blev der derudover plads til

- 700.000 kr. til nyt lydanlæg til Schweizerhalle
- 1,8 mio. kr. til renovering af Tøndervej 45, Skærbæk med tilbud til børn og familie
- 1,046 mio. kr. til renovering af Handicap Løgumgårde
- 4,6 mio. kr. til værkstedsbygning ved Tønder Ungdomsskole
- 500.000 kr. til udskiftning af maskinel i Pleje og Omsorg
- 3,1 mio. pr. år til renoveringspulje til dagtilbud

Investeringsoversigt

Kommunalbestyrelsen ønsker, at Direktionen forud for budgetlægningen for 2024 udarbejder et oplæg til, hvordan der skabes råderum for anlægsinvesteringer i overslagsårene inden for anlægsrammen.

Den videre proces

Budgetaftalen danner udgangspunkt for budgettet, som sendes til 1. behandling og herefter sendes i høring.

Kommunalbestyrelsen mødes, når aftalen har været i høring og tager stilling til eventuelle ændringer, som følge af høringssvar og samlet aftaleoverholdelse.

Ved aftalens indgåelse er flere forhold endnu ukendte. Det drejer sig blandt andet om kommunernes samlede overholdelse af rammerne til service, anlæg og skat. En væsentlig del af Tønder Kommunes bloktilskud er betinget af, at aftalen overholdes. Hvis tallene på landsplan gør, at der er behov for ændringer, indkaldes forhandlingsgruppen.

Forhandlingsgruppen mødes ligeledes, når finanslovsaftalen for 2023 foreligger og tager stilling til eventuelle virkninger på budgetaftalen.

Tønder den 8. september 2022

Borgmester
Jørgen Popp Petersen

Jørgen Popp Petersen

Anita Uggerholt Eriksen
Tønder Listen

Anita Uggerholt Eriksen

Martin Iversen
Venstre

Martin Iversen

Torben Struck
Socialdemokratiet

Torben Struck

Louise Thomsen Terp
Slesvigsk Parti

Louise Thomsen Terp

Thomas Ørting Jørgensen
Borgerlisten

Thomas Ørting Jørgensen

Anette Abildgaard Larsen
Det Konservative Folkeparti

Anette Abildgaard Larsen

Bjarne Lund Henneberg
Socialistisk Folkeparti

Bjarne Lund Henneberg

Allan Svendsen
Nye Borgerlige

Allan Svendsen